

1. Obiekt

GAZOWNIA NA WOLI (24)

DAWNE LABORATORIUM

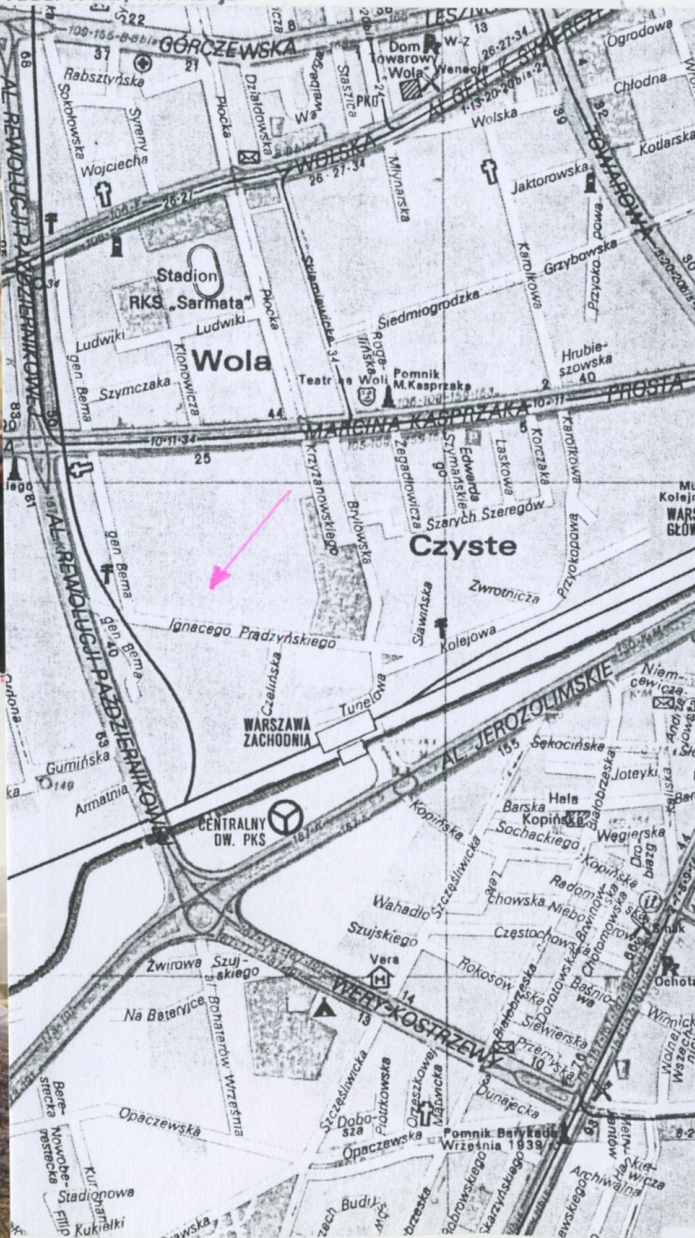
2. Czas powstania

ok. 1928 r

3. Miejscowość

WARSZAWA

11. Elewacja wsch. od pld. wsch., neg. 1000/478/6; widok ogólny od pld. zach., neg. 1000/478/2; orientacja.

4. Adres

ul. Kasprzaka 25
01-224 Warszawa

nr hipoteczny

5. Przynależność administracyjna

województwo mazowieckie

gmina

Warszawa Wola

6. Poprzednie nazwy miejscowości

Warszawa

7. Przynależność administracyjna
przed 1 VI 1975

województwo warszawskie

powiat

Warszawa

8. Właściciel i jego adres

Polskie Górnictwo Naftowe i Gazownictwo
SA w Warszawie, Oddz. Mazowiecki
Okręgowy Zakład Gazownictwa
ul. Kruczkowskiego 2

9. Użytkownik i jego adres

Instytut Górnictwa Naftowego i Gazu,
01-224 Warszawa, ul. Kasprzaka 25

10. Rejestr zabytków

Nr 884 data 13.05.1975

NIE CYTOWANY W DEC.

A-482 29.08.2005

12. Autorzy, historia obiektu, określenia stylu

Od 1925 r. następuje kolejny etap rozbudowy Gazowni, która wg. planów miała przejąć całkowicie zadanie zaopatrzenia stolicy w gaz. Zmodernizowano piecownię nr 3, a w 1930 r. oddano do użytku nową pionowo-retortową piecownię Glover-West o ruchu ciągłym. Rozbudowa objęła m.in. dział aparatuwni i fabrykę chemiczną. W 1927 r. zbudowano nową benzolownię. W karbolarni oddano do użytku 5 nowych retort destylacyjnych, amoniakalnia wzbogaciła się o 2 kolumny destylacyjne oraz 2 kompresory do skraplania amoniaku. Wzniesiono też nową naftalenownię. Konieczna stała się też budowa nowego laboratorium, którą ukończono w 1928 r.

Budynek wzniesiony przy głównej osi komunikacyjnej ptn. pld. jest przykładem architektury funkcjonalnej przełomu lat 20 i 30-tych XX w. fakturą ceglanej elewacji nawiązującej do sąsiednich budynków pochodzących z wcześniejszej fazy budowy zakładu.

Po roku 1945 do elewacji pld. dobudowano jednokondygnacyjny łącznik ze stacją redukcyjną gazu ziemnego. W budynku znalazł siedzibę warszawski oddział Instytutu Górnictwa Naftowego i Gazownictwa.

13. Opis (sytuacja, materiał i konstrukcja, rzut, bryła, elewacje, wnętrza, wyposażenie, instalacje)

Sytuacja: Budynek usytuowany w warszawskiej dzielnicy Wola na terenie MOZG przy ul. Kasprzaka, w południowej części historycznego zespołu Gazowni, przy głównej drodze zewnętrznej prowadzącej z pld. na ptn. Na wsch. od budynku laboratorium znajduje się dawna amoniakalnia, na ptn. zach. dawne warsztaty. Od pld. połączony łącznikiem z budynkiem stacji redukcyjnej gazu.

Materiał i konstrukcja: Budynek murowany z cegły na zaprawie cementowo-wapiennej. Konstrukcja dachu drewniana, krokwiowo-płatwiowa, stropy masywne, ceramiczne, schody betonowe, posadzki z lastriko i PCV, ściany wewnątrz tynkowane, lamperie malowane farbą olejną. Okna drewniane skrzynkowe, na drugiej kondygnacji zespolone. Drzwi drewniane płycinowe, częściowo przeszklone, dwuskrzydłowe. Pokrycie dachu, obróbki dekarские, rynny i rury spustowe z blachy ocynkowanej.

Rzut: Posadowiony na planie prostokąta o osi podłużnej ptn-pld.

Bryła: Budynek podpiwniczony, dwukondygnacyjny z użytkowym poddaszem, bryła zwarta, prostopadłościenna, nakryta wysokim czterospadowym dachem z lukarnami powiekowymi od pld. Jednokondygnacyjnym łącznikiem zwarty z budynkiem stacji redukcyjnej.

Elewacje: Na wysokości 1 kondygnacji cegła klinkierowa, spoinowana, 2 kondygnacja tynkowana, naroża ceglane, spoinowane, cokół w formie ceglanej odsadzki. Elewacja wsch. 11-osiowa, w 3 osi od pld. drzwi wejściowe. Okna wysokie prostokątne, oddzielone ceglanymi lizenami. Kondygnację 1 od 2 oddziela szeroki ceglany gzyms. Okna 2 kondygnacji prostokątne, elewacja tynkowana ujęta w ceglane naroża, zwieńczona profilowanym ceglanym gzymsem koronującym. Elewacja zach. analogiczna jak wsch., z dwoma ceglanymi lizenami ujęta w ceglane naroża. Elewacja ptn. 4-osiowa, na osi środkowej głęboko wcięty prostokątny profilowany ceglany portal z dwuskrzydłowymi drewnianymi drzwiami. Na obu kwaterach kwadratowe skrzyżnice drzwi zakończone nadświetlami. Elewację ożywiają płyciny i lizeny. Większą część 2 kondygnacji wypełnia tynkowana prostokątna płycina z czterema prostokątnymi oknami. Elewacja pld. do połowy wysokości zasłonięta przez jednokondygnacyjny łącznik kryty płaskim stropem - tarasem, ujęta w ceglane lizeny, tynkowana, z sześcioma prostokątnymi oknami.

Wnętrze: Wnętrze dwutraktowe (obecnie w części środkowej) zajmują biura Instytutu Górnictwa Naftowego i Gazu oraz laboratorium.

Wyposażenie: Brak urządzeń technologicznych o wartościach zabytkowych.

Instalacje: Wodno-kanalizacyjna, elektryczna, c.o., ppoż., odgromowa.

<p>14. Kubatura</p> <p style="text-align: center;">4500 m³</p>	<p>15. Powierzchnia użytkowa</p> <p style="text-align: center;">ok. 1100 m²</p>	<p>16. Przeznaczenie pierwotne</p> <p style="text-align: center;">Laboratorium fabryki chemicznej</p>	<p>17. Użytkowanie obecne</p> <p style="text-align: center;">Budynek administracyjno-laboratoryjny</p>
<p>18. Prace budowlane i konserwatorskie</p> <p>Największa przebudowa decydująca o obecnym kształcie budynku miała miejsce na pocz. lat 70-tych XX w. Nadbudowano wtedy 2 kondygnację, lizeny ceglane pośrednie skuto i zatynkowano. Przebudowano i zmieniono układ wnętrz piwnicy, rozbudowano toalety. Wymieniono też częściowo pokrycie dachu, rynny i rury spustowe.</p>		<p>19. Stan zachowania (fundamenty, ściany zewnętrzne, ściany wewnętrzne, sklepienia, stropy, konstrukcje dachowe, pokrycie dachu, wyposażenie i instalacje)</p> <p>Ogólny stan techniczny budynku dobry, fundamenty, ściany nośne, stropy, konstrukcja dachowa w dobrym stanie. W budynku nie ma wyposażenia technicznego o wartościach zabytkowych. Na elewacji ptn. z obu stron portalu zachowały się wsporniki lamp z okresu międzywojennego. Instalacje sprawne, użytkowane.</p> <p>20. Najpilniejsze postulaty konserwatorskie</p> <p>Zbudowany w okresie międzywojennym budynek stanowi istotny składnik historycznego zespołu, dobrze wkomponowany w jego układ przestrzenny, gabarytami i wystrojem elewacji nawiązujący do stylu starszych obiektów.</p> <p>Budynek kwalifikuje się do ochrony prawnej w ramach zespołu Gazowni na Woli.</p> <p>Ewentualne programy prac remontowych, modernizacyjnych czy adaptacji do nowych zadań konsultować z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków.</p>	

21. Akta archiwalne (rodzaj akt, numer i miejsce przechowywania)

Dokumentacja techniczna, rysunkowa, inwentaryzacja budowlana budynków, plany rozbudowy sieci itp. w posiadaniu :

- Archiwum Naczelnego Architekta m .st. Warszawy
- Działu Głównego Technologa Mazowieckich Zakładów Gazowniczych
- Działu Głównego Mechanika Zakładu Remontowego Urządzeń Gazowniczych
- Opracowanie MBP "Warcent" - "Inwentaryzacja urbanistyczna terenu Gazowni na Woli", w formie planu sytuacyjnego w skali 1:500, przedstawiającego aktualny stan zagospodarowania terenu zakładu z 1981r.
- Opinia architektoniczna zainteresowania konserwatorskiego arch.L. Piskowski, arch. A. Groblewski, arch.B. Chmiel. Warszawa 1982r.
- Projekt techniczno-roboczy rozbudowy Oddziału Centralnego Laboratorium Gazownictwa 1972.

22. Bibliografia

- "Fabryka chemiczna Gazowni Miejskiej m. st. Warszawy", nakładem Gazowni Miejskiej m. st. Warszawy
- "Gazownia miejska: Sprawozdania Komisji Rewizyjnej m. st. Warszawy", Warszawa 1937 r.
- Henryk Radziszewski, "Gospodarka miejska m. st. Warszawy", tom II, wyd. Warszawa 1915 r.
- Czesław Świerczewski, "Gazownia miejska m. st. Warszawy", Warszawa 1929 r.
- Marian Gajewski, "Urządzenia komunalne Warszawy", Warszawa 1959 r.
- "120 lat Gazowni warszawskiej", wyd. Mazowieckie Zakłady Gazownictwa, Warszawa 1970 r.

23. Źródła ikonograficzne i fotograficzne (rodzaj, miejsce przechowywania, sygnatury)

- Zdjęcia archiwalne reprodukowane i eksponowane na wystawie w Muzeum Gazowni na terenie Zakładu na Woli w budynku aparatuwni.
- Zdjęcia fotogrametryczne wykonane w 1981 r. przez Warszawskie Przedsiębiorstwo Geodezyjne w posiadaniu Urzędu Konserwatorskiego m. st. Warszawy (100 zdjęć elewacji brył wybranych budynków z terenu Zakładu na Woli).

24. Uwagi różne

Patrz: Karta ewidencyjna: Gazownia [redacted] onana w BSiDZT Stanisław Januszewski - Wrocław przez Stanisława Jabłońskiego w sierpniu 1998 r.

25. Opracował: Program komputerowy karty - Word for Windows - BSiDZT S. Januszewski

tekst Stanisław Jabłoński, 5 marzec 1999 r.

plany, rysunki mgr inż. arch. Anna Broniewska, 1 marzec 1999 r.

zdjęcia fotogr. Stanisław Jabłoński, 20 luty 1999 r.

miejsce przechowywania negatywów BSiDZT S. Januszewski

KARTA PO WYPEŁNIENIU PODLEGA OCHRONIE NA PODSTAWIE PRZEPISÓW PRAWA AUTORSKIEGO !

26. Adnotacje o inspekcjach, informacje o zmianach (daty, imiona i nazwiska wypełniających)

27. Załączniki

Nr 1 - dokumentacja fotograficzna

Nr 2 - dokumentacja fotograficzna i rysunkowa

Nr 3 - dokumentacja rysunkowa

1. Miejscowość

WARSZAWA

2. Obiekt Gazownia na Woli (24)

DAWNE LABORATORIUM

3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego)

Dokumentacja fotograficzna. Verte!

1. Elewacja wschodnia, neg. 1000/479/1

2. Elewacja zachodnia od płd. zach., neg. 1000/477/4

3. Elewacja płn., neg. 1000/478/3

Wkładkę założył: Stanisław Jabłoński, 5 marca 1999 r.

Miejsce przechowywania negatywów: BSiDZT S. Januszewski

4. Elewacja zachodnia, fragment, neg. 1000/478/1
5. Elewacja pln., portal, neg. 1000/478/4
6. Klatka schodowa, fragment, neg. 1000/478/5

1. Miejscowość

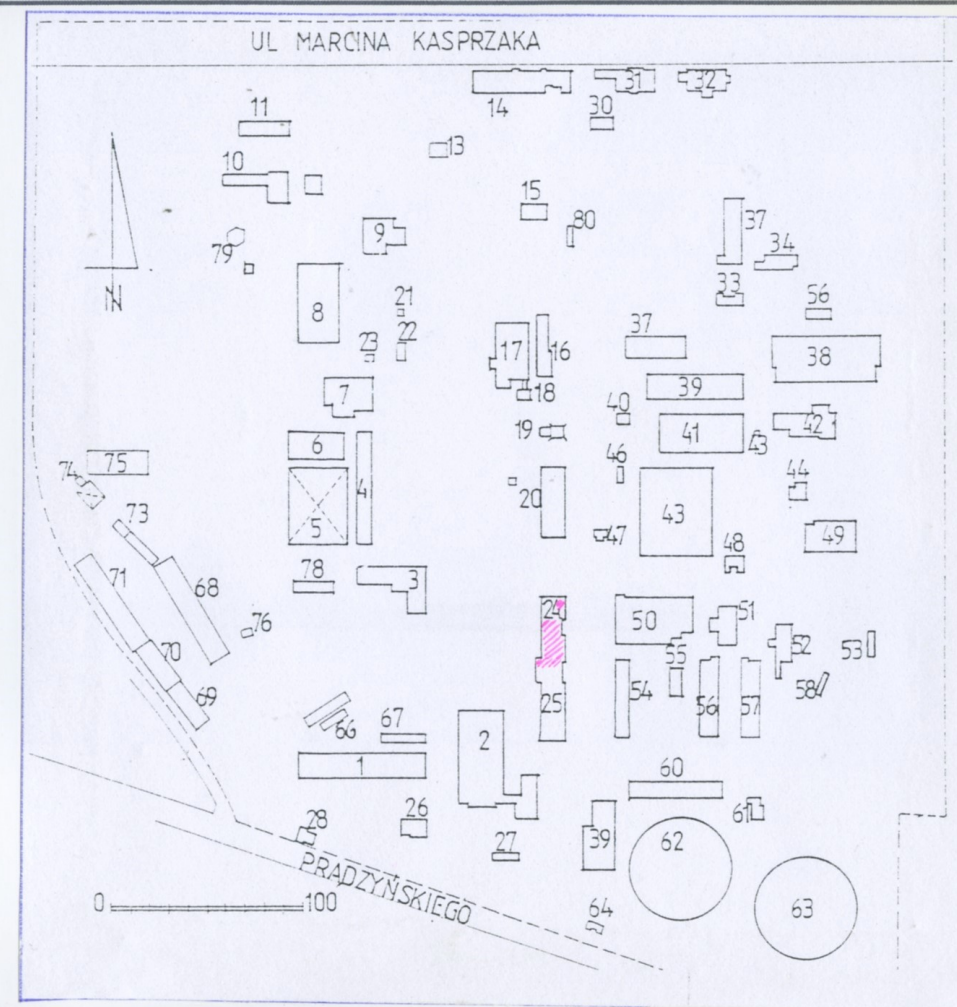
WARSZAWA

2. Obiekt Gazownia na Woli (24)

DAWNE LABORATORIUM

3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego)

Dokumentacja fotograficzna, sytuacja, legenda. Verte!

1. Widok od pld. zach., neg. 1000/477/3

Wkładkę założył: Stanisław Jabłoński, 5 marca 1999 r.

Miejsce przechowywania negatywów: BSiDZT S. Januszewski

NUMERACJA OBIEKTÓW

1. Magazyn centralny	36. Budynek kontenerowy	71. Hala warsztatowa
2. Warsztat mechaniczny	37. Odsiarczalnia IV systemu	72. Magazyn
2a. Budynek biurowy	38. Trocznia gazu + odsiarczalnia systemu V	73. Warsztat
3. Warsztat	39. Odsiarczalnia systemu III	74. Warsztat
4. Warsztaty	40. Rozdzielnia pary	75. Magazyn
5. Wiatła magazynowa /magazyn kształtek/	41. Aparatownia, pomiarownia	76. Pomieszczenie dla sekcji
6. Stolarska	42. Trocznia gazu + rozdzielnia elektryczna	77. Waga kolejowa
7. Budynek dawniej świetlicy i kuchni /obecnie warsztaty/	43. Trafostacja wiatłowa	78. Magazyn materiałów budowlanych
8. Generatory dwugazu "V I A G"	44. Mieszalnia gazu /budynek administracyjny/	79. Podziemny zbiornik
9. Generatory "S K O D A" /obecnie agregator prąd + rozdzielnia/	45. Odsiarczalnia systemu I i II + stolarnia po	80. Waga wozowa
10. Lokomotywnia /warsztat, garaże/	46. Pompownia smoły	81. Zbiornik wody
11. Stacja paliw /budynek warsztatu/	47. Waga kolejowa, 47a budynek wagi	82. Barak
12. Budynek warsztatu	48. Płuczki benzolowe - budynek przy rampie	83. Wiaty
13. Rozdzielnia elektryczna R = W - 2	49. Benzolownia Z G O W	
14. Budynek mieszkalny	50. Amoniskalnia	
15. Kolumny retortowe /bud. techniczny/	51. Budynek techniczny nie ukończony	
16. Zmłocznia wody	52. Dawna wypalarnia wapna /warsztaty mechaniczne/	
17. Kotłownia	53. Budynek gospodarczy	
18. Komin przemysłowy	54. Naftalenownia /warsztat + trafostacja/	
19. Wieża ciśnienia + remiza strażacka	55. Budynek półtechniki I G N i G-u /nowy budynek techniczny/	
20. Budynek biurowy	56. Garaże	
21. Trafo /bud. techniczny/	57. Garaże	
22. Trafo	58. Budynek gospodarczy	
23. Trafo /bud. techniczny/	59. Magazyn po Z K W	
24. Budynek laboratorium / obecnie I G N i G/	60. Budynek byłej renowalni /warsztaty/	
25. Stacja redukcyjna gazu ziemnego /półtechnika/	61. Budynek węzła rozdzielczego gazu	
26. Rozdzielnia elektryczna R - W - 1	62. Zbiornik gazu 50000 m ³	
27. Magazyn T O P Z	63. Zbiornik gazu 42000 m ³	
28. Fortiernia	64. Magazyn wapna łusowanego /piwnice gospodarcze/ na terenie przedsiębiorstwa "FORAM"	
29. Acetylownia		
30. Fortiernia nowa	65. ?	
31. Budynek mieszkalny pracowniczy	66. Dyspozytornia i stacja paliw	
32. Budynek mieszkalny i świetlica Z M S /warsztat + adm. Z K V G/	67. Trowizyjne baraki	
34. Ciepłownia	68. Hala warsztatowa	
35. Garaż klubu sportowego "Świt"	69. Budynek administracyjny	
	70. " " "	

1. Miejscowość

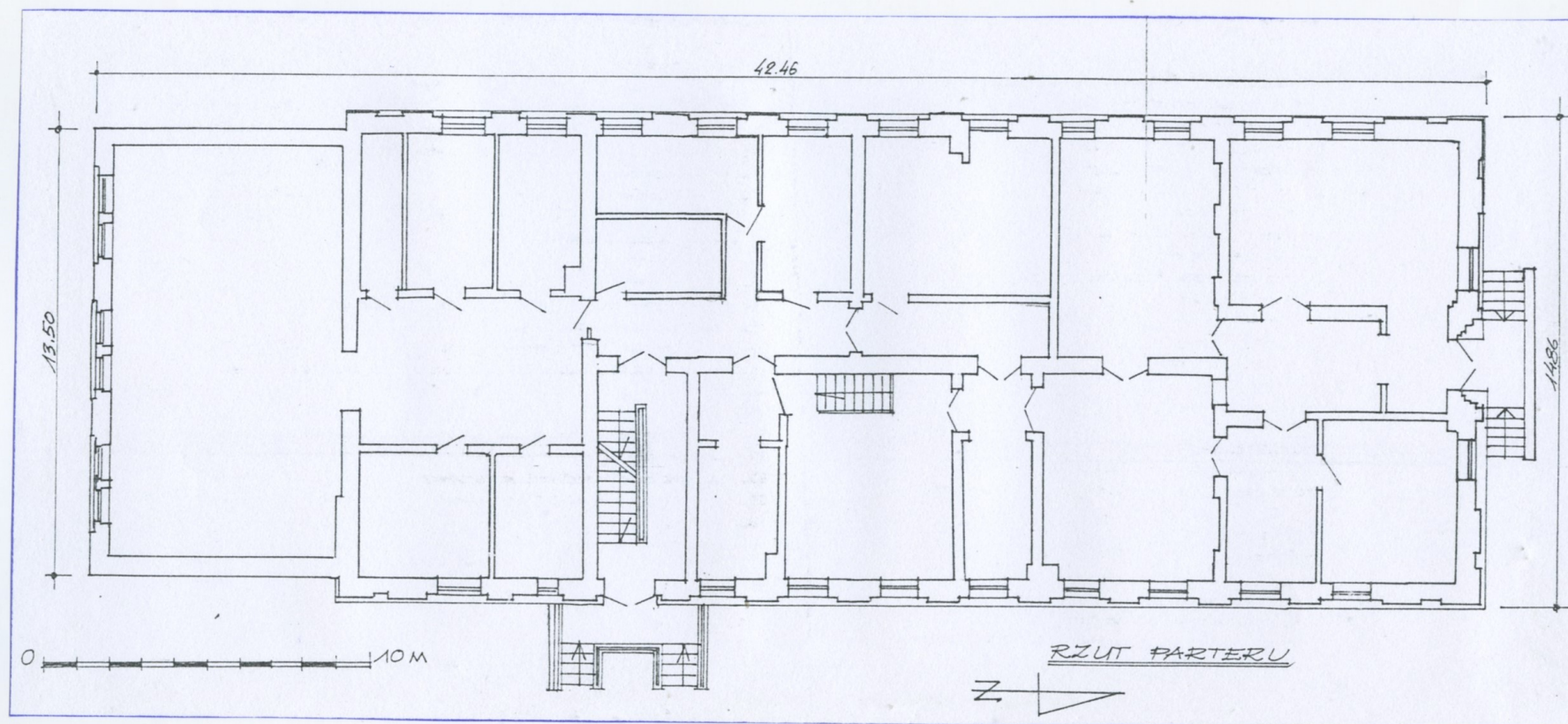
WARSZAWA

2. Obiekt Gazownia na Woli

DAWNE LABORATORIUM

3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego)

Rzut przyziemia, przekrój poprzeczny. Verte!

Wkładkę założył: Stanisław Jabłoński, 5 marca 1999 r.

Miejsce przechowywania negatywów: BSiDZT S. Januszewski

